

<https://doi.org/10.36007/4485.2023.33>

A MAGYARORSZÁGI „HIT ÉS FÉNY” LELKISÉGI MOZGALOM KIALAKULÁSA KORAI KIADVÁNYOK TÜKRÉBEN

Adél MAGYAR¹

ABSTRACT

„Faith and Light” is a Catholic spiritual movement with an ecumenical view, founded in 1971 by Marie-Hélène Mathieu, a special education teacher, and philosopher-theologian Jean Vanier. The “Foi et Lumière” community began in Hungary in the 1980s, in connection to the Zugliget Holy Family Parish in Budapest. The members of the ecumenical mission were people with intellectual disabilities, their families and helpers. They set their goal to help people with intellectual disabilities fulfill their role, and find their place in society and the church. And so, Faith and Light represented an interpretation of disability that was not present in Hungary at the time, neither in society, nor in the institutional system that cared for people with intellectual disabilities, nor in the legal system that affected their fate. The importance of assisted independent decision-making, legal equality, and respect for the personality of people with intellectual disabilities were already stated in the 1980 Charter of “Faith and Light ”: „...every disabled person is a full person with the same human rights as others. In particular, they have the right to be loved, recognized and respected for their being and decisions...” In my study, I present the first ten years of the movement's history, its formation, and operation in Hungary by analyzing small prints and contemporary documents.

KEYWORDS

Faith and Light, intellectual disability, spiritual movement, special education, rehabilitation model

„Krisztus azt választotta ki, aki bolond, hogy zavarba hozza a bölcsüket, és a gyengéket választja ki, hogy zavarba hozza az erőseket.” (1Kor 1,27-28)

A Hit és Fény egy katolikus alapú, ökumenikus szellemiségű lelkiségi mozgalom, melyet 1971-ben alapított a francia Marie-Hélène Mathieu gyógypedagógus, és a kanadai Jean Vanier filozófus-teológus. A „Foi et Lumière” közösség Magyarországon az 1980-as években, a budapesti Zugligeti Szent Család Plébániához kapcsolódva kezdte meg működését. Az ökumenikus misszió tagjai értelmi fogyatékos emberek, családjaik és segítők voltak. Küldetésüket abban látták, hogy az értelmi fogyatékos emberek megtalálják teljes értékű szerepüket és helyüket a társadalomban és az egyházban. Ezzel a Hit és Fény olyan fogyatékoság-értelmezést képviselt, amely a közösség megjelenésekor Magyarországon sem a társadalomban, sem az értelmi fogyatékos személyeket ellátó intézményrendszerben, sem az ő sorsukat befolyásoló jogrendszerben nem volt jelen. A Hit és Fény közösség értelmi fogyatékos ember-képének magyarországi megjelenése jóval megelőzte azt a gyógypedagógiai/rehabilitációs

¹ Dr. Magyar Adél Márta PhD, Szegedi Tudományegyetem JGYPK Gyógypedagógus-képző Intézet, Szeged, Magyarország. magyar.adel.marta@szte.hu

modell-váltást, amely a nemzetközi trendben az orvosi modelltől az 1980-as évek legvégén megjelenő állampolgári modellhez vezetett. Az állampolgári modell szerint a fogyatékos ember jogai megegyeznek a többi emberével – nincs szükség pozitív diszkriminációra: mindenki egyéni szükségletei szerint, alanyi jogon kap egyéni támogatást, emellett a társadalom tagjai a közösség egyenjogú és felelős tagjaként tekintenek magukra és egymásra. A Hit és Fény közösség Chartája (1980) ezt a modellt jeleníti meg csaknem egy évtizeddel korábban: „Minden fogyatékos ember teljes személyiség, akinek ugyanolyan emberi jogai vannak, mint másoknak. Különösen joga van ahhoz, hogy szeressék, elismerjék, és tiszteletben tartsák lényét, döntéseit; joga van ahhoz is, hogy megkapja a szükséges segítséget, hogy minden területen – lelki és emberi téren egyaránt – fejlődni tudjon.”

A magyarországi Hit és Fény katolikus lelkiségi mozgalom első tíz évének forrásai, az aprónyomtatványok, a stencilezett, fénymásolt füzetkék, a több példányban gépelt fordítások egy közép-kelet-európai, szocialista ország katolikus egyházának megújulását, a világiak evangelizációját és Krisztus szeretettának a fogyatékos személyekre való kiterjesztését is hirdetik.

A Hit és Fény létrejötte és küldetése

A Hit és Fény története visszanyúl az 1963-as évhez. Ekkor jött létre a Sérült Emberek Keresztény Irodája (Office Chrétien des Personnes Handicapés – OCH), amelyben Marie-Hélène Mathieu, francia gyógypedagógus megkezdte munkáját. Ez a szervezet biztosította a munkatársak és a sérült embereket, gyermekeket nevelő családok, szülők találkozásának lehetőségét. Mathieu, aki gyógypedagógusok szupervízorként kórházi gyakorlatokat vezetett, találkozott az orvosi gyakorlat értelmi fogyatékosokra való reflexiójával („nincs mit tenni, adják intézetbe a gyermeket, és tervezzenek újat”), és a szülők szégyenérzetével, mely az értelmi fogyatékoságról alkotott, gyakran szülő-hibáztató társadalmi kép következménye volt.

Ebben az időszakban az értelmi fogyatékos gyermekek leginkább a családjikkal, gyermekmenhelyeken vagy bentlakásos pszichiátriai intézményekben éltek. Az intézményekben közös terek is rendelkezésre álltak – az egymásra figyelés személyes dimenziója nélkül. „Az OCH, majd később a Hit és Fény erre a dimenzióra, a gyengédségre, egymás elfogadására és őszinte tiszteletére épült” [5].

Jean Vanier (1928-2019), a kanadai fő kormányzó fia a királyi haditengerészetnél tanult, majd ott szolgált. 1950-ben katonai pályáját megszakította és filozófiát tanult. Ekkor oktatta teológiára és filozófiára Thomas Philippe atya, aki Trosly-Breuilben egy harminc értelmi fogyatékos férfit fogadó intézménynek is a lelkésze volt. Jean Vanier a Val Fleuri intézmény mellett pszichiátriai intézményekbe is elment, itt köteleződött el a kapcsolatokat és barátságot nélkülöző értelmi sérült emberek mellett. 1964-ben ebben a faluban hozta létre az első Bárka közösséget, egy segítővel, valamint Philippe-el és Raphaellel, két értelmi sérült férfival összeköltözve. A következő években több segítő, és fogyatékos személy költözött az első házhoz hasonló lakóotthonokba, ezzel olyan közösséget alkottak, amely a szerzetesközösség és a családi élet ötvözetét adta. A Bárka tagjai lakóhelyük mikrotársadalmával is élő kapcsolatot tartottak.

Marie-Hélène Mathieu 1966-ban meglátogatta Trosly-Breuilben Vaniert, majd közös célként egy loudres-i zarándoklatot kezdtek el előkészíteni értelmi fogyatékos személyek, családjaik és segítőik számára. 1968-ban az volt az általános közvélekedés, hogy az értelmi fogyatékos embereknek nincs helyük a zarándoklatok résztvevői között, mert ők nem képesek megtapasztalni ezt a fajta eseményt és jelenlétükkel csak zavarnák a többi zarándoklatot. Jean Vanier és Marie-Hélène Mathieu azonban zarándoklatot szervezett Lourdes-ba Thaddée és Loïc – két értelmi fogyatékos gyermek – szüleinek az ösztönzésére, az ő részvételükkel. Három év előkészület következett lelkesedéssel és óvatossággal. Az 1968-1971 közötti tervező és előkészí-

tő időszak alatt a legfontosabb célok és alapelvek is kikristályosodtak, amelyek az 1971 húsvétján, a lourdes-i zárandoklaton megszülető Hit és Fény közösség alapjait képezték.

Jean Vanier a fogyatékos személy és az egyház viszonyáról így ír: „Fontos, hogy az egyház a fogyatékos személyt, mint Isten gyermekét fogadja el, de az is fontos, hogy a szívében elrejtett lelki értéket felfedezze” [7]. Ha ezt a gondolatot az fogyatékos társadalmi fogalomértelmezésével világítjuk át, két jelentős tartalmat hordoz. Először: a fogyatékos személy Isten gyermeke – mint mi mindannyian. Ez az egyenlőség, az esélyegyenlőség tanítása. Másodszor: ha a szívében elrejtett lelki értéket felfedezzük –, egyedisége jelentős és értéket képvisel a közösség számára. Egyenlőség és egyediség. Ezek a legkorszerűbb rehabilitációs paradigma alapeszméi.

A lourdes-i zárandoklatot tervező csoport Marie-Hélène Mathieu és Jean Vanier vezetésével megtette a legfontosabb alapvetéseket:

A zárandoklatat *nem a fogyatékos személyekért*, hanem *velük együtt* kell megtennie a közösségnek.

Nem a gyógyulás útját keresik a lourdes-i barlang szakrális terében, hanem az egyedüli csoda, ha az *egészségesnek mondott emberek* szíve meggyógyul és *felfedezik, hogy a szegények az egyház kincsei.*

Ezek az alapvetések a társadalmi részvétel szükségességét, a fogyatékosnak az egyén akadályozottságából fakadó mértékét hangsúlyozták, másfelől a „gyógyulást”, a rehabilitációs folyamatot nem az egyén, a fogyatékos személy gyógyítása révén, hanem az úgynevezett társadalmi rehabilitáció, érzékenyítés, a fogyatékos személy környezetének átalakítása-átalakulása révén kívánja elérni.

Milyen „eszköz, gyakorlat, módszertan” párosult ezekkel a célkitűzésekkel?

A cél, hogy a zárandoklat mindenki számára *ünnep* legyen, *élményt* hordozzon.

A *liturgia egyszerű*, mindenki számára *érthető*, *nemzetközi* csoportoknak elérhető, megélhető legyen.

A zárandoklatra jelentkezés nem egyénileg, hanem *csoportosan* történt, 30 fős csoportokban, amely *fogyatékos személyekből, a családtagjaikból és segítő személyekből* állt. Így már a zárandoklat előtt megismerték egymást a csoportok tagjai, megkezdődhetett a közösséggé formálódásuk.

A *szülők számára külön csoportokat* szerveztek a lourdesi napok során, ahol megoszthatták egymással a gondolataikat, érzéseiket

1971 húsvétján 12 000 zárandok érkezett Lourdes-ba, közöttük 4 000 fogyatékos személy és hétszáz bentlakásos pszichiátriai intézmények gondozottjai voltak. Semmiféle baleset vagy atrocitás nem történt, az ünnep zavartalan volt. Ezt követően Franciaországban, Belgiumban, Angliában és Kanadában kis közösségek maradtak együtt, találkoztak, ünnepeltek és kisebb zárandoklatokat tettek [7].

1975-ben Rómába zárandokoltak az akkor már 34 országban működő közösség kis csoportjai, akiket fogadott VI. Pál pápa, így köszöntve őket: „Isten éppen olyannak szeret titeket, amilyenek vagytok... Lássátok: egyházában nektek is helyet készít valamennyi keresztény között. Arra hív titeket, hogy velük együtt egyetlen családot alkossatok” [5]. Ezzel az – előzetesen megírt szövege mellőzésével – elhangzó kinyilatkoztatással az Egyház jóváhagyását közvetítette a Hit és Fény közössége felé.

1978-tól szükségessé vált a mozgalom hivatását, tevékenységét is megfogalmazó, a szervezeti felépítést, működést is leíró alapokmány elkészítése. A Chartát és a Konstitúciót 1982-ben, Angliában, Wetherbyben fogadták el a közösség nemzeti felelősei és a nemzetközi tanács. E dokumentumok a kezdeti elképzeléseket is tartalmazzák, az 1980-2020 közötti időszakban pedig széleskörű egyeztetésekkel az öt földrészen szaporodó közösségek sajátosságait is be-

építik, és szükség szerint kiegészítik, módosítják, megújítják. A Charta fogyatékos emberről megfogalmazott alapvetése szerint: „Minden fogyatékos ember teljes személyiség, akinek ugyanolyan emberi jogai vannak, mint másoknak. Különösen joga van ahhoz, hogy szeressék, elismerjék, és tiszteletben tartsák lényét, döntéseit; joga van ahhoz is, hogy megkapja a szükséges segítséget, hogy minden területen – lelki és emberi téren egyaránt – fejlődni tudjon” [8].

A Hit és Fény küldetése, lelkisége és tevékenysége

A Hit és Fény közösségi mozgalomként az értelmi fogyatékos emberek köré szerveződik. Tagjai ők maguk, a testvéreik, a szüleik és a segítők. Egy kisközösséget mintegy harminc fő alkot. A közösség lelki vezetőjét is felkérhet, azonban egyházi személy jelenléte nem elvárás. A csoportok havonta találkoznak. Az értelmi fogyatékos emberek középpontba helyezése az általuk képviselt krisztusi értékekre hangolja a közösség tagjait. A versennyel, a gazdasági előny-szerzéssel, a sikerrel és a pénzzel szemben a gyengék, a szegények jelenléte, a gyöngédség és hűség, a meghallgatás és a hit a meghatározó tartalmak a Hit és Fény közösségeiben.

A Hit és Fény lelkiségi mozgalom *küldetése*, hogy közösségei a találkozás, a közös ünneplés, az ima, a kialakuló és megszilárduló barátságoknak a hűségen és a kölcsönösségen alapuló kapcsolatoknak a helyei legyenek. A Hit és Fény küldetésében jelen van, hogy integrálja közösségeit és annak tagjait a társadalom és az egyházaik, keresztény közösségeik és plébániáik tevékenységeibe. Mindezt az ökumené szellemében, a közösségben megjelenő különböző felekezetek közös keresztény gyökereit megtartva és feltárva.

A Hit és Fény *lelkiségét* három alapvetés foglalja össze:

Isten minden embert szeret. A fogyatékos ember teljes személyiség, aki a közösség más tagjaival egyenlő jogokkal bír. Isten egyformán szereti valamennyi embert és a közösség hisz abban, hogy az értelmi fogyatékos emberekben is él Jézus, még ha nem is tudják ezt kifejezésre juttatni. Az Újszövetség Krisztus által képviselt ember-képe ez, mely nem kapcsolja bűnhöz, büntetéshez a fogyatékos állapotot. Így teremtett lényként a fogyatékos embereknek is joguk van részesedni egyházaik liturgikus hagyományaiban, a szentségekben, egyházuk lelki tartalmaiban. Az értelmi fogyatékos ember a közösségben való jelenlétével közvetíteni tudja a krisztusi kegyelmet és békét.

Szükség van közösségre. A hit megéléséhez mindenkinek, a legsúlyosabban fogyatékos embereknek is szükségük van társakkal találkozni, a közösség légkörében megélni a hitüket és a szeretetet. Az értelmi fogyatékos ember egyszerű és konvencióktól mentes, szeretetet ad és fogad be, ezzel Krisztus szeretettánát éli, és evangelizálja környezetét. Ennek felismerése és befogadása azonban a közösség többi tagjától megkívánja a szeretetben való hűséget. Mária példáját ismerve a megtérés és a szeretetben való hűség értelmet nyer: ő és a Jézus által szeretett tanítvány a szenvedő Jézussal vannak, mintegy teljes jelenléttel élnek meg vele a közösséget, hordozzák szenvedését. A Hit és Fény csoportjai is ilyen teljes jelenléttel történő találkozásokban élhetik meg a béke és az öröm közösségét.

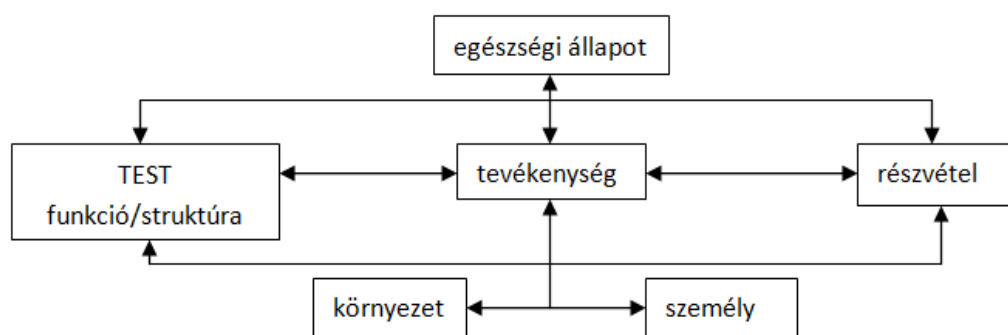
Úton a mélyebb emberi érettség felé. Ahhoz, hogy a teljes értékű, egymás jelenlétében történő közösségi találkozások megtörténjenek, a tagoknak érteniük, ismerniük kell az értelmi fogyatékos személyeket, fel kell ismerniük igényeiket és szükségleteiket. A közösség mellett elkötelezett tag törekszik jártasságot szerezni ebben.

A Hit és Fény *tevékenysége*. A Hit és Fény közösségi mozgalom. A közösség rendszeres találkozókat tart, emellett lehetnek nyári táboraik, zárandoklataik, képzéseik, imaóráik és lelki gyakorlatok. Nem feladata intézmények alapítása és fenntartása. A Hit és Fény együttműködik más, az értelmi fogyatékos embereket és családjaikat segítő szervezetekkel és mozgalmakkal. A Hit és Fény egyetlen nemzetközi közösségként anyagi és lelki tartalmak igazságos megosztására törekszik [8].

A fogyatékoság WHO-modellje és a Hit és Fény értelmi fogyatékos ember-képe

A Chatra és Konstitúció szövegét tanulmányozva revelatív erejű a felismerés, hogy a bennük megjelenő – rehabilitációs szemléletet is magában hordozó – bio-pszicho-szociális megközelítésű fogyatékos ember-kép húsz évvel előzte meg a WHO 2001-es, funkcióképesség-fogyatékoság összetevők kölcsönhatását ábrázoló modelljének megjelenését (1. ábra).

A WHO-séma ábrázolja a személyi és környezeti kontextuális tényezők szerepét a fogyatékoság folyamatában. Ez a modell már hangsúlyozza, hogy az egyén kóros egészségi állapota és a környezeti tényezők (magában foglalva a társadalom attitűdjét, a jogi környezetet, az infokommunikációs és épített környezeti akadályokat) meghatározó kölcsönhatásban állnak. A fogyatékoság – funkcióképesség alábbi, szociális modellje a fogyatékoságot elsősorban az egyén társadalmi beilleszkedésének problémájaként értelmezi. Megoldását a társadalmi – ezen belül az emberi jogi – környezetet megváltoztató, kollektív összefogásban látja.

1. ábra: A funkcióképesség és a fogyatékoság alkotóelemeinek kölcsönhatása a WHO 2001-es modelljében /FNO, 2004/

A Hit és Fény legitimációs dokumentumaiban [8] megjelenő értelmi fogyatékoság-kép, az értelmi fogyatékos személyek szükségleteit fogalmazza meg, a krisztusi szeretettan kiterjesztett értelmezésével a fogyatékos személyekre, elsősorban az értelmi fogyatékos emberekre. Megvalósulását az ő számukra a *személyesség* megélésének lehetőségében látja: a hitben, a közösségben és a kapcsolatokban.

A magyarországi Hit és Fény közösség létrejötte

A Dr. Dörnyei Bélánéval, Ari névvel készült 1994-es interjúból: „1981-ben két szálon indult el a Hit és Fény története Magyarországon. Egy Franciaországban élő apáca rokonunk hívott minket Lourdes-ba. Akkoriban ez nem ment könnyen, s így csak Klári lányom utazott ki a Kacsó házaspárral. Ők tartották a táblát a húsvéti zarándokmenetben, amelyen a Magyarország felirat volt látható. Ekkor ismerkedtek meg Jean Vanier-val, aki elvitte őket Trosly-ba, s megmutatta a Bárkát... Jean megígérte, hogy küld valakit, aki segítséget ad. Ígéretéhez híven egy-két évvel később eljött hozzánk a Bárkából Bea és Budapesten tartott előadásokat. Eljött Köveskálra is, a táborunkba. Beszélt arról, hogy mi a Bárka és mi a Hit és Fény.

A történet másik szála ugyanitt kezdődött. Minthogy nekünk nem sikerült kijutnunk Lourdes-ba, azt gondoltuk, valamit mégis tehetnénk együtt azokkal az ismerős családokkal, akiknek a miénkhez hasonlóan sérült gyerekük van. Tudtuk, mekkora problémát jelent a gyermekről való gondoskodás a nyári szünetben, amikor a szülők dolgoznak... Így táborhelyet kezdtünk keresni. A keresztlányom segítségével jutottunk el Tapolcára, onnan Köveskálra, ahol egy üresen álló plébániát találtunk... felkerestem Bogyai Máriát, akiről tudtam, hogy családgon-

dozással foglalkozik...és ő azt mondta: „Csak csináld mindenképpen”! No jó, de én egészen addig sohasem foglalkoztam értelmileg sérült gyermekekkel, csak normál iskolásokkal... Mégis belevágtunk” [10].

1981-ben Budapesten dr. Bogyai Mária pszichológus és dr. Dörnyei Béláné tanár – ötgyermekes, köztük egy Down-szindrómás gyermek édesanyja –, segítő, önsegítő csoportot hoztak létre értelmi fogyatékos gyermekeket nevelő családok számára. Első programként a nyári időszakban próbálták a szülőknek segíteni, hogy értelmi fogyatékos gyermeküket biztonságos körülmények között tudják elküldeni nyaralni. Bogyai Mária és a Dörnyei családot katolikus hite arra készítette, hogy a nyaralásra meghívott gyermekek és szüleik lelki és életvitelbeli támogatást is kapjanak. Figyelmet fordítottak arra is, hogy állami gondozott értelmi fogyatékos gyermekek is részesüljenek a nyaralási lehetőségben. A Dörnyei család legidősebb lánya, Klára gyógypedagógus hallgató volt, ő a főiskolai képzésben keresett és talált segítőket eleinte a nyaralásokhoz, majd a formálódó közösség számára. 1981-ben a Dörnyei család meghívást kapott a nemzetközi „Foi et Lumière” lourdes-i húsvéti zarándoklatára, ahol magyar résztvevőként Dörnyei Klára, Kacsó András és Ági megismerkedtek Jean Vanier-val, ellátogattak a Bárka (l’Arche) „bölcsőjébe” Trosly-Breuil-be. 1981 nyaratól néhány család, majd egyre több fiatal segítő összefogásával Dörnyeiék tábor szerveztek Köveskálón, melyet évről évre még sok követett.

1982-ben a budapesti Csalogány Utcai Foglalkoztató Iskola és Nevelőotthon gyógypedagógus-pszichológusa, dr. Molnár Ilona megkérte Kozma Imre atyát, hogy tartson hittant értelmi fogyatékos gyerekeknek és szüleiknek. Ili néni szívvel-lélekkel szervezte ezt a hitoktatást a zugligeti Szent Család Plébánián, Kozma atya pedig rendszeres hittanórákat tartott. Ez a lehetőség az addig csak a nyaralásokon találkozó csoportok számára lehetővé tette az évközi találkozásokat is. 1982. február 2-án, Gyertyaszentelő Boldogasszony napján – amely a Hit és Fény közösség kiemelt ünnepe –, a zugligeti templomban több mint százötvenen ünnepeltek fogyatékos emberek, szülők és segítők. Bogyai Mária egyre inkább irányítójává vált a szerveződő mozgalomnak, segítségével 1984-ben néhány család egy lengyelországi zarándoklaton találkozott Jean Vanier-val, aki a magyarországi politikai körülményeket ismerve Hit és Fény közösségek létrehozását javasolta, bár a magyar családok a Bárka mozgalom iránt is érdeklődtek. Ettől kezdve tudatos közösség-alakítás történt: a hittanórák havonkénti közösségi találkozókká váltak, működésüket pedig a Hit és Fény nemzetközi gyakorlata és tapasztalata segítette. Az első tíz év (1981-1991) növekedését szolgálta az egyre szaporodó kisebb közösségek számára az internet és mobiltelefon elterjedése előtti korban az aprónyomtatványok, sokszorosított előadás-szövegek, lelkigyakorlat-összefoglalók és a nemzetközi Hit és Fény kiadványainak fordítása, sokszorosítása és a tagokhoz való eljuttatása.

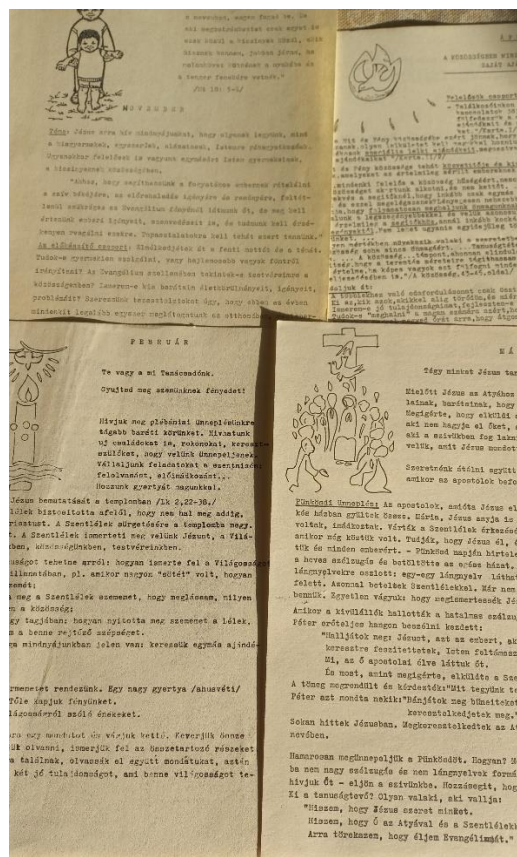
Dokumentumok a magyarországi Hit és Fény első tíz évéből

1986. szeptember 17-én Jean Vanier Magyarországon járt, és a budapesti, zugligeti Szent Család Plébánián találkozott az értelmi fogyatékos gyermekek, felnőttek, szüleik és segítőik csoportjával.

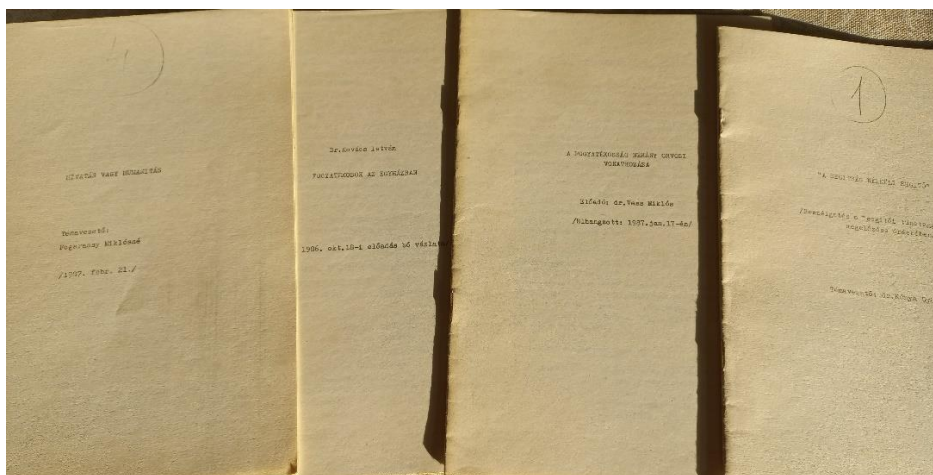
2. ábra: Zugliget: előtérben dr. Dörnyei Béláné, mögötte Jean Vanier (a szerző tulajdona)

A látogatást követően a magyarországi közösség meghívást kapott a nemzetközi Hit és Fény közösségbe. 1986 a magyarországi Hit és Fény létrejöttének éve. A nemzeti felelős Bogyai Mária lett, papként Hagyó József segítette a közösségeket. Az első közösségek: Szőlő, Búza-
kalász és Napsugár (Budapest), Halászsok (Sátoraljaújhely). Megkezdődtek a rendszeres, havonkénti találkozók és folytatódott a nyári táborozás a közösségek számára. A találkozókhoz a nemzetközi közösség tematikáját kapta meg és sokszorosította a magyar közösség (3. ábra).

3. ábra: Tematikák a havi találkozókhoz

Az első években a közösséghez kapcsolódó, nem szakemberek és gyógypedagógusok is segítséget kaptak. Olyan gépelt, sokszorosított „háttéranyagokat”, amelyek elhangzottak a dr. Molnár Ilona és Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Tanárképző Főiskolán oktató dr. Buday József által szervezett, nem hivatalos „Hittan-konferencián”. Ezek a sokszorosított előadások az értelmi fogyatékosok és a spiritualitás kapcsolódásáról szóltak. Előadói intézetvezető orvos, pap, pszichiáter és gyógypedagógus voltak. Az előadások témái túlmutattak az adott időszakra (1986-87) az értelmi fogyatékos személyek gyógypedagógiájáról szóló graduális képzési tartalmain: „Hivatás vagy humanitás; A segítség nélküli segítő; Fogyatékosok az egyházban; A fogyatékosok néhány orvosi vonatkozása”.

4. ábra: Hittan-konferencia sokszorosított előadásai (1986-87)

1988-ban újabb közösségek alakultak: Búzavirág, amely a Búzakalászból vált ki, Csillagok (Szombathely), Testvérek (Budapest). Megjelentek az első „Útravalók”. Ezeket a kis gépelt füzeteket francia nyelvről fordították, és a közösségek indulását segítő ismereteket tartalmaztak, valamint a Hit és Fény lelkesítő mozgalom alapelveivel ismertették meg a kisközösségeket. A „Hogyan kezdjük?- útmutató” a találkozások és a kapcsolattartás első iránytűje volt: a találkozók a fogadás és az osztozás alkalmi, helyet kap az imádság és az Eucharisztia ünneplése, végül az étkezés és a közös ünnep is állandó elem. A „negyedik időszak” a két találkozó közötti időszak, amely a barátságok és a személyes kapcsolatok mélyülését hozhatja megkeresésekkel, látogatással, telefonhívással (5. ábra).

5. ábra: „Útravaló” 1988-89-ből

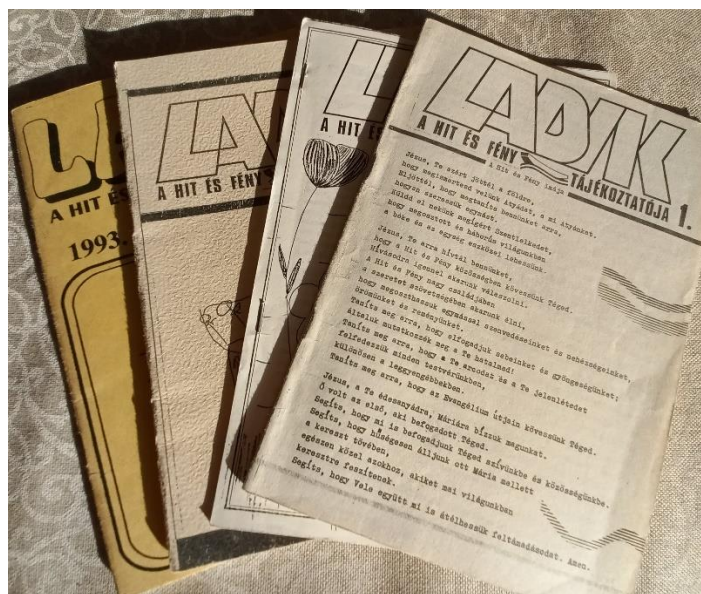
1989. június 26 - július 1. között Jean Vanier ismét Magyarországra jött, és Kecskeméten, a Piarista Gimnázium épületében lelki gyakorlatot tartott a Hit és Fény közösség és a Bárka közössége számára. Erre lehetőség nyílt már a frissen rendszerváltó országban. Ennek a lelki gyakorlatnak, és az alapítók korábbi publikációinak szövegét is lejegyezték a Hit és Fény önkéntesei, és kiadványként hozzáférhetővé tették a közösség tagjai számára (6. ábra). A lelki gyakorlat jelentősen segítette a magyarországi Bárka Közösség indulását és működését segítő baráti kör létrejöttét, mely elkezdte előkészíteni egy magyarországi Bárka-ház létrehozását. 1989 őszén megalakult a magyarországi Bárka Közhasznú Egyesület, majd 1991-ben Draskóczy Ildikó vezetésével Dunaharasztaban megnyílt a Bárka-ház, mely fogadott olyan értelmi fogyatékos fiatalokat is, akik korábban állami gondozott gyermekként, a Hit és Fény közösség tagjai voltak.

1989-ben is új közösségek alakulnak a Hit és Fényben: a Szivárvány (Napsugárból) és a Mustármag Budapest.

6. ábra: Lelki gyakorlat- és publikáció-szövegek (1989-91)

1990-ben, az év elején megjelenik a Ladik első száma, mely ettől kezdve a Hit és Fény negyedévenkénti tájékoztatója. A havonkénti találkozók témáját tartalmazza, francia nyelvből fordítva, saját közösségi tapasztalatok megfogalmazására is teret ad, és a közösségek is szerkesztenek egy-egy számot, melyben bemutatkoznak, újabb tematikus rovatokat indítanak (7. ábra). Ebben az évben megalakult a magyarországi Hit és Fény Egyesület és a Hit és Fény Alapítvány. Újabb közösségek, a Madárkák Gödön és a Halak közösség Miskolcon.

7. ábra: Ladik újságok

1991 húsvétján 13 000 zarándok gyűlt össze Lourdes-ban ismét, ezúttal 60 országból. Ez a nemzetközi Hit és Fény húszéves jubileuma volt. Magyarországról – dr. Dörnyei Béláné volt a zarándoklat felelőse –, mintegy hatvan közösségi tag vett részt „Az egység felé” zarándoklaton (8. ábra).

8. ábra: A zarándoklat magyar nyelvű előkészítő füzeté

A Hit és Fény az ökumené útján járt, a magyarországi közösség pedig új csoportokkal, számos fiatal segítővel kereste az egységet a kicsik és gyengék között. Lezárult az első időszak, amely egy szocialista állam-berendezkedés időszakában kezdődött, a fogyatékos gyermeket nevelő szülők szükségleteire akart válaszolni nyaralással, közösség biztosításával, és egy köz-társaságban folytatódott, mint egy stabil nemzetközi kapcsolatokkal rendelkező ökumenikus közösségi háló, amely nagyszerű programokat valósított meg az értelmi fogyatékos emberekről való gondoskodás és integrációjuk érdekében.

IRODALOMJEGYZÉK

- [1] BEREGSZÁSZI, Georgina – SINGH-BAHADUR, Amar – SINGH-BAHADUR, Mónika (szerk.)(2011): *Ünnepeljünk! 25 éves a magyarországi Hit és Fény*. Hit és Fény Alapítvány, Budapest.
- [2] KÁLMÁN, Zsófia – KÖNCZEI, György (2002): *A Taigetosztól az esélyegyenlőségig*. Osiris Kiadó, Budapest.
- [3] KÖNCZEI, György – HERNÁDI, Ilona – KUNT, Zsuzsanna – SÁNDOR, Anikó (2015): *A Fogyatékoságtudomány a mindennapi életben*. BME Tanárképző Központ. Tankönyvtár, Budapest.
- [4] MAGYAR, Adél – PUKÁNSZKY, Béla (2015): *Az értelmileg akadályozott gyermekről és felnőttéről alkotott mentális kép történeti, kulturális változásai az elzáró intézményrendszer fejlődéstörténetének tükrében*. SZTE JGYPK Mentorháló tananyag.
http://www.jgypk.hu/mentorhalo/tananyag/Az_ertelmileg_akadalyozott_gyermekrol_es_felnottrol/index.html [2022. 10. 24.]
- [5] MATHIEU, Marie-Hélène (2016): *Soha többé egyedül! A Hit és Fény kalandja 1971-től napjainkig*. Magyar Máltai Szeretetszolgálat. Budapest.

- [6] NAGY, Enikő (2015): Csodaországban. Látogatás Jean Vanier-nál, a franciaországi Bárka közösségben. *Új Ember*. LXXI. évf. 50. 8-9.pp. Budapest.
- [7] Ombre et Lumière (1981) különszám a Hit és Fényről. gépelt fordítás
- [8] Hit és Fény Charta és Konstitúció/1980, 1982, 1984, 1986, 1990, 1994, 1998, 2002/
<http://hitesfeny.hu/a-hit-es-fenyrol/charta-es-konstitucio/> [2022. 10. 24.]
- [9] FNO – A funkcióképesség, fogyatékoság és egészség nemzetközi osztályozása. WHO hozzájárulásával az Egészségügyi, Szociális és Családügyi Minisztérium, Országos Egészségbiztosítási Pénztár, Medicina Könyvkiadó (2004)
<https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/42407/9632428382-hun-LR.pdf?sequence=124&isAllowed=y> [2022. 10. 24.]
- [10] MARÓ, Anna (1994): Dr. Dörnyei Béláné: A kezdetekről. In: *Ladik*. 1994/19. pp.22-24. Budapest